

Twickelblad

Bewaren en ontwikkelen

- Krudopbrug
blikvanger

- Geschiedenis
'School van Twickel'

- "De leukste
nevenfunctie"

In dit nummer

Van de Rentmeesterij	3
Interview Jan Jaap de Graeff	4
Schilderij met bijzondere geschiedenis	6
Zicht op Twickel: Stefan Kuks	8
Krudopbrug blikvanger Umfassungsweg	9
De Azeler Es, 3000 jaar geschiedenis	10
Herstelplan voor het Overpark	12
Vereniging Vrienden van Twickel	14
Aanleg nieuwe N18 bedreiging of kans	15
Interview Albert Kienhuis	16
Bank Eschschool gerenoveerd	17
'School van Twickel' op de Deldeneresch	18
Erve Bakerij door de jaren heen	20
Mijn Twickel: Bert ter Horst	22
Berichten van de Buitenplaats	23

De Krudopbrug over de Twickelervaart.

Van de redactie

In de afgelopen twee jaar als hoofdredacteur van dit periodiek, heb ik al twee keer een voorzitterswissel meegemaakt. Maurits Van den Wall Bake nam bij de Stichting Twickel de hamer over van Edzard Krudop en eendaags zwaaien de Vrienden van Twickel Albert Kienhuis uit. Voor de goede orde, het één heeft niets met het andere te maken. Het was/is in beide gevallen een kwestie van statuten die bepalen dat bestuurders niet tot in lengte van jaren aan kunnen blijven. Dat is maar goed ook, zegt Albert Kienhuis in een afscheidsinterview. Nieuwe bestuurders brengen volgens hem fris bloed en daar is elke organisatie bij gebaat.

Nog niet zo lang geleden maakte ik een seminar mee over het belang van culturele diversiteit in organisaties. Met diversiteit wordt bedoeld dat op de werkvloer en in directiekamers er een goede mix aanwezig is van man-vrouw, jong-oud, ervaren-onervaren, blank-gekleurd, etc. Onderzoeken hebben aangetoond dat bedrijven met een divers samengesteld management, productiever en creatiever zijn dan organisaties waar de top wordt gevormd door min of meer gelijkgestemden. Overleg tussen mensen met verschillende (culturele) achtergronden levert meer op dan als, bijvoorbeeld, alleen blanke mannen boven de veertig het voor het zeggen hebben.

Behalve bij een goed bestuur zijn organisaties gebaat bij ideeën en signalen van 'onderaf'. Albert Kienhuis vindt dat de 'vrienden' zich best meer mogen laten gelden. Zij hebben veel kennis in huis waar de Vereniging, en dus Twickel, van kan profiteren. Willen de vrienden zich actiever inzetten voor Twickel, is de vraag die op tafel wordt gelegd. Het brengt mij op een recente discussie in de redactieraad over de behoefte aan interactie bij de lezers van het Twickelblad. Leven er bijvoorbeeld vragen over ontwikkelingen op en rond Twickel die via het Twickelblad of de website beantwoord kunnen worden? Willen lezers bepaalde onderwerpen agenderen? Afgaande op het aantal e-mailberichten en brieven voor de redactie, waag ik dit te betwijfelen. Maar ik laat me via Twickelblad@stnbk.nl graag van het tegendeel overtuigen. Al denk ik dat Albert Kienhuis nog wel een mailtje zal sturen.

Martin Steenbeeke

Pact van Twickel laat eerste resultaten zien

Op 16 februari werd de nieuwe brug over de Twickelervaart door oud-voorzitter Krudop geopend. Deze brug is een belangrijke schakel in de Umfassungsweg die met Pasen helemaal compleet moet zijn. De Umfassungsweg is het eerste uitvoeringsproject van het Pact van Twickel, een intentieovereenkomst die twee jaar geleden werd gesloten door de Provincie Overijssel, het Waterschap Regge en Dinkel, de Regio Twente, de gemeenten Hof van Twente, Hengelo en Borne en uiteraard de Stichting Twickel. Het Pact van Twickel beoogt het landgoed Twickel te versterken maar ook de recreatieve betekenis te bevorderen.

Het completeren van de Umfassungsweg, die in een ruime boog van ca. 9 km om kasteel Twickel loopt, past daar goed in. Ook op andere fronten wordt hard gewerkt aan uitvoeringsprojecten van het "Pact". Zo gaf de provincie onlangs het groene licht voor een belangrijke ontwikkeling langs de Hagmolenbeek ten zuidwesten van Beckum. Dat betekent dat er middelen vrij komen om twee melkveebedrijven te verplaatsen en de vrijkomende gronden in te zetten voor natuurontwikkeling. Ook kan hierdoor de verkaveling voor de achterblijvende melkveebedrijven verbeterd worden.

Een derde voorbeeld is het Overpark, het parkgebied dat tegenover Kasteel Twickel ligt. Landschapsarchitect Michael van Gessel heeft voor dit geliefde wandelgebied een herstelplan gemaakt. Dankzij het budget van het "Pact" kan dit hopelijk nog dit jaar in uitvoering worden genomen. Elders in dit Twickelblad vindt u meer informatie over de voltooiing van de

Het is al wel duidelijk dat gedeputeerde Piet Jansen daarin niet zal terugkeren. Hij was de laatste tijd de voorzitter van de stuurgroep Pact van Twickel. Een woord van dank voor zijn inzet voor Twickel en die van de Provincie Overijssel is zeer op zijn plaats. Wij vertrouwen er op dat ook het nieuwe college met volle kracht zal helpen het uitvoeringsplan van het Pact te realiseren.

Albert Schimmelpenninck

Oud-voorzitter Edzard Krudop legt een plank in zijn 'eigen' brug.

Colofon**Redactie:**

Helmig Kleerebezem
Albert Schimmelpenninck
Martin Steenbeeke (eindredactie)

Vaste medewerkers:

Aafke Brunt
Christine Sinninghe Damsté

Inlevering kopij:

Voor 9 mei 2011
Schalkburgerstraat 11, 7551 GR, Hengelo
Twickelblad@stnbk.nl

Het Twickelblad is een gezamenlijke kwartaaluitgave van de Stichting Twickel en de Vereniging Vrienden van Twickel. Het blad geeft informatie over de historie en het beheer van Twickel in al zijn aspecten.

Lidmaatschap, mutaties, adreswijzigingen: secretaris@vriendenvantwickel.nl of Postbus 107, 7490 AC Delden. Lidmaatschap van de Vereniging Vrienden van Twickel (incl. toezending Twickelblad) bedraagt minimaal € 19,- per kalenderjaar; hogere bijdrage is welkom.

Meer info: www.vriendenvantwickel.nl
Losse nummers kosten € 4,- en zijn verkrijgbaar in de landgoedwinkel van Stichting Twickel, de VVV-Delden en The Read Shop in Delden.

Niets uit deze uitgave mag, op welke wijze dan ook, worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten en te redigeren.

Lay-out:

Morskieft Ontwerpers
van Visuele Identiteit

Druk:

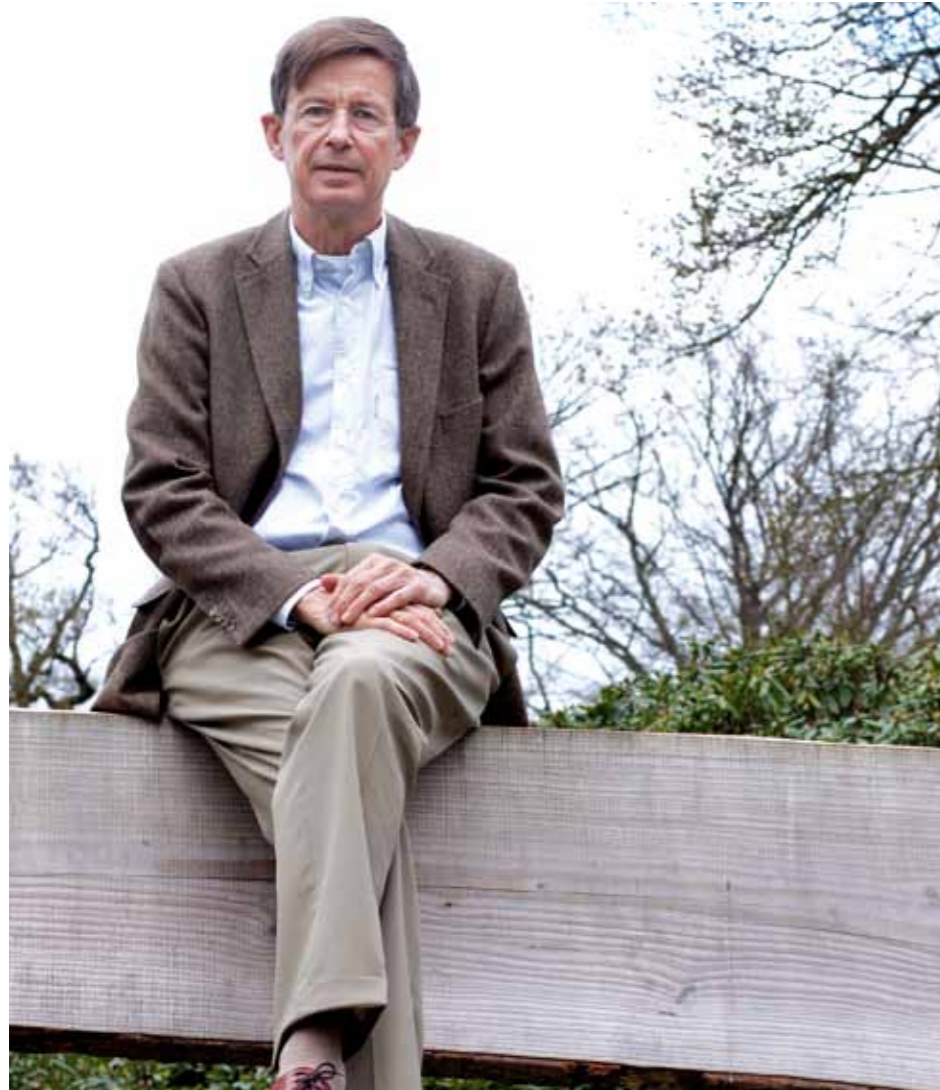
Van Marle BV

Foto's, tenzij anders vermeld, zijn o.a. gemaakt door: Aafke Brunt, Helmig Kleerebezem, Rik Klein Gotink, Han Morskieft, Derk Rouwhorst, Wilke Schoemaker, Martin Steenbeeke, Albert Schimmelpenninck, Alexander van den Tweel.

ISSN 0927-6548

“Wat de politiek nu doet is een vorm van dromenland”

Hij is geen natuurliefhebber die elke bloem van naam kent. Jan Jaap de Graeff geniet van het totaalplaatje. Als algemeen directeur van Natuurmonumenten knokt hij om dit te verdedigen. Zijn netwerk en ervaring zet hij ook in als bestuurder voor Twickel. “Het is de leukste nevenfunctie die ik ooit heb gehad.”

Jan Jaap de Graeff: “Ik hou van het geheel. De rust, de ruimte, de belevenis van het landschap.”

Ruim honderd jaar geleden voorkwam natuurbeschermer Jac P. Thijssen dat het Naardermeer een vuilstort zou worden door het terrein aan te kopen. Hij legde hiermee de basis voor Natuurmonumenten, een vereniging die anno 2011 in totaal 100.000 hectare natuurgebieden beheert. Om die natuur te behouden en te versterken gaat Natuurmonumenten ook de barricaden op. Zo is er tegen de kabinets-

bezuinigingen op natuurbeleid een handtekeningenactie opgezet, hebben boswachters zich bij het Haagse Binnenhof demonstratief uitgekleeft en kruist directeur Jan Jaap de Graeff, oprecht bevlogen, verbaal de degens met politici. “Ik kan boos worden als ik zie hoe politici of anderen met weinig respect hier mee omgaan. Zij lopen platvoetend door iets kwetsbaars heen.”

Boerenland

Het nieuwe kabinet heeft de aanleg van veel nieuwe natuur geschrapt. De Ecologische Hoofdstructuur wordt verkleind en verbindingzones tussen de waardevolle natuurgebieden worden geschrapt. De Graeff heeft er begrip voor dat het kabinet de hand op de knip houdt. “Dat is terecht in tijden van financiële krapte, hoewel ik me afvraag of er straks nog wel voldoende geld is voor behoud van bestaande natuur.” Het is meer het gebrek aan waardering voor de natuur en de behorende organisaties die hem droevig stemt. Volgens dit kabinet zijn er meer manieren om natuur te beheren, bijvoorbeeld door de rol van de agrarische sector te vergroten. Volgens De Graeff wordt die rol overschat. “Als ik Annie Schreijer in een discussie met mij het boerenland hoor verheerlijken, denk ik ‘Kom op Annie’. Ik respecteer boeren en het boerenland maar er wordt met name bij intensieve landbouw ook een hoop natuur opzijgeschoven. Als zij zegt dat in haar tuin ook herten lopen, gaat daar een suggestie vanuit dat je dat integraal aan boeren kunt overlaten. Maar dat is niet waar. Soms kan het prima, soms kan het niet. Met die beeldvorming loopt ze de boel te vernachelen. Dan word ik boos.”

Annie Schreijer roept in het vorige Twickelblad op samen met de gemeenten en provincie terug te keren naar het gebiedsgerichte beleid en creatief te zijn. ‘Met minder geld ontstaan de mooiste dingen’ is haar credo.

“Tot je dienst. Maar als daar het geld wegvault om wat te doen, en dat gaat gebeuren, dan is de provincie hier ook uitgepraat hoor. Dat je het soms met minder moet doen is een gegeven, net zoals het feit dat je door bezuinigingen creatief wordt. Maar we moeten niet doen dat uit armoe altijd de mooiste dingen ontstaan. Uit armoede ontstaat soms ook gewoon armoede.”

Jacht

De Graeff heeft na zijn studie aan de toenmalige Landbouwhogeschool Wageningen gewerkt voor de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen, VNO/NCW en het Hoogheemraadschap van Schieland, waar hij tot zijn aantreden bij Natuurmonumenten in 2003 dijkgraaf was. Sinds 2005 is De Graeff tevens bestuurder van Stichting Twickel. Hij stond er, gelet op zijn drukke agenda, niet om te springen maar heeft er absoluut geen spijt

Natuurmonumenten en Stichting Twickel zijn ook aan elkaar verbonden via het landgoed Hagenau bij Dieren. Dit gebied, voor de Franse Tijd deel uit van het jachtdomein van de prins van Oranje, werd een eeuw geleden ‘met al het houtgewas’ te koop aangeboden. Dit bericht leidde tot de oprichting van een comité dat deze historische bossen wilde behoeden voor kaalslag. Dit lukte dankzij de medewerking van R.F. baron van Heeckeren van Wassenaer. Hij kocht het oostelijk gedeelte van het landgoed, samen 162 hectare, en voegde het toe aan het landgoed Hof te Dieren. De toen nog jonge Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten kocht de resterende 374 hectare waaronder de bekende uitspanning de Carolinahoeve. De overdracht aan de twee kopers vond plaats op 1 februari 1911. Natuurmonumenten vierde onlangs het eeuwfeest met een feestelijke bijeenkomst en rondgang over het landgoed. In het volgende Twickelblad meer over de historie van Hagenau.

van. “Het is het beste besluit dat ik heb genomen. Het is de leukste nevenfunctie die ik ooit gehad heb. Ik vind het geweldig.” Het komt door een optelsom van factoren; het kasteel, het landgoed, de geschiedenis, de mensen. “Bovendien heb ik het gevoel dat ik bestuurlijk een nuttige bijdrage lever. Ik praat mee over zaken als pachtbeleid, financiën en cultureel erfgoed maar anderen in het bestuur zijn daar meer deskundig in. Ik breng met name mijn kennis van overheid en politiek en bestuurlijke ervaring in. Besturen is een vak en, het klinkt raar, ik hou van vergaderen. Het is leuk om mensen bij elkaar te brengen en binnen een afzienbare tijd tot een gezamenlijke opvatting te komen. Dan schep je wat.”

Het enige waar De Graeff zich op Twickel enigszins ongemakkelijk bij voelt is de jaarlijkse jacht met collega-bestuurders. Hij loopt wel mee, maar zonder geweer. “Ik heb niets mét jagen, maar ook niets tégen jagen. Ik eet wild maar persoonlijk heb ik er moeite mee om een dier dood te maken. Ik heb een paar maal gedreven en ik vraag me nu ook af of ik dat wel wil. Ik ben toch medeplichtig als ik met een stok

De Graef, tussen Natuurmonumenten en de particuliere/agrarische natuurbeheerders “een zekere animositeit”. “Dat is ontstaan in de jaren zeventig. Toen was Natuurmonumenten een belangrijk onderdeel van de particuliere sector en als het jong zich verwijderd van de ouders, krijg je bonje. Toen ik in 2003 aantrad was ik onbezwaard door het verleden. Ik was gewend om te polderen tussen boeren, burgers en buitenlui en heb mijn best gedaan om de verhouding te verbeteren. Samen met de ‘buren’ als Staatsbosbeheer, boeren en particulieren moeten we voor de goede zaak opkomen. Binnen Twickel kijk ik altijd met bewondering naar hoe het onder leiding van de rentmeester floreert en verzorgd wordt. Als je voor biodiversiteit bent, en dat zijn we, moet je ook voor diversiteit in beheerders zijn. Alles op één grote hoop gooien, is geen goed idee.”

Het kabinet wil geld verdienen door grond van Staatsbosbeheer te verkopen aan particulieren. Wat is daar dan mis mee?

“Als een organisatie als Twickel grond zou kopen, is dat natuurlijk prima. Maar hoeveel belangstelling is er uit die categorie? Welke particulier gaat grond kopen als ook subsidies wegvallen. Je moet er óf veel geld voor over hebben óf je wilt er als particulier heel andere dingen meedoen? Je loopt ook het risico dat de grond in handen van speculanten komt. Wat de politiek nu doet is een vorm van dromenland. Niet ingestoken vanuit natuurbelangen maar vanuit politieke overwegingen. Het CDA wil de boerenstemmen terughalen van de VVD. Dat mag best, maar kom er dan ook eerlijk voor uit.”

Ruim honderd jaar na dato is de gedachte van Jac P. Thijssen om grond veilig te stellen door aan te kopen en te beheren nog altijd actueel. Wat zegt dat over onze maatschappij en de politiek?

“Het blijft natuurlijk gaan om zwakke en kwetsbare waarden die voor een deel door de gemeenschap betaald moeten worden. Die komen altijd weer in het gedrang als het slechter gaat of andere waarden oprukken. Dit kabinet zegt letterlijk de economie en gezondheidszorg belangrijker te vinden dan de natuur. Maar ‘eens kwijt is altijd kwijt’. En als het aankomt op het eigen levensgemak dan gaat het toch om een groter huis of een grotere auto. Het vlees is gewoon zwak.”

Martin Steenbeeke

Een schilderij met een bijzondere geschiedenis

Op de onlangs gehouden tentoonstelling 'Een Haagse baron en zijn schatten' met schilderijen van Twickel in het Haags Historisch Museum was het bijna het kleinste schilderij: een door Johannes Bosboom geschilderd kerkinterieur met een grafmonument. Klein, maar wel een schilderij dat voor de opdrachtgever, Carel baron van Heeckeren van Wassenaer, dierbaar moet zijn geweest. Datzelfde gold voor zijn echtgenote Marie Cornélie van Wassenaer Obdam. Het afgebeelde monument was namelijk opgericht voor haar illustere voorvader Jacob van Wassenaer Obdam, een onfortuinlijke vlootvoogd die met zijn schip ten onder was gegaan.

De ontstaansgeschiedenis van het schilderij mag origineel genoemd worden. Baron Van Heeckeren van Wassenaer

(1809-1875) die aan het Lange Voorhout in Den Haag woonde, gaf de Haagse kunstschilder Johannes Bosboom een vergulde

Het monument in de Grote of Sint Jacobskerk in Den Haag.

schilderijlijst met het verzoek om er een schilderijtje voor te maken. Bosboom, vooral bekend om zijn kerkinterieurs, mocht zelf een geschikt onderwerp bepalen. Hij koos voor het monument voor Jacob van Wassenaer Obdam in de Grote of Sint Jacobskerk te Den Haag. In de begeleidende brief schreef Bosboom in december 1849 over het schilderij: *'De Tombe van den Adm[iraal] Wassenaer, die er het onderwerp van is, moge als keuze niet ongevallig zijn aan UWHWC (Uw Hoog Wel Geborene), als de uitvoering en de prijs van f 75,- dat ook mogte wezen zal het mij hoogst aangenaam zijn.'*

Terloops

De baron had ruim zeven maanden op zijn schilderijtje moeten wachten. Dat lijkt lang, maar Bosboom stond bekend om zijn grote nauwkeurigheid. Hij had er altijd grote moeite mee om een werk als voltooid te beschouwen en had de neiging om steeds te blijven corrigeren. Het schilderijtje is ook bijzonder in de zin dat het een ongebruikelijke kijk geeft op het monument. Vrijwel alle kunstenaars (en later fotografen) beeldden de voorkant van het monument af, waarbij men vlootvoogd Van Wassenaer recht in het gezicht kijkt. Bij Bosboom kijkt men echter van opzij en enigszins vanuit de verte naar het monument, waardoor de uitsnede bijna iets terloops krijgt. Verder valt op dat Bosboom de figuren die het tafereel bevolken, heeft afgebeeld in 17de-eeuwse kleding waardoor hij ons terugvoert naar de Gouden Eeuw. Als reconstructie van een 17de-eeuwse situatie voldoet het schilderij echter niet helemaal; de wapenborden waarmee de kerk in die tijd vol hing ontbreken namelijk grotendeels op het schilderij.

De onderwerpkeuze van Bosboom was inderdaad treffend als men bedenkt dat baron Van Heeckeren en zijn echtgenote enkele jaren tevoren grote bedragen hadden gependend aan de restauratie van het monument. In het Huisarchief Twickel wordt een stapel rekeningen bewaard waaruit blijkt dat een groepje ambachtslieden van 1842 tot 1846 bezig is geweest om de tombe en directe omgeving weer in goede staat te brengen. Blijkbaar had het

monument in de bijna twee eeuwen van zijn bestaan te lijden gehad van slijtage en zelfs vandalisme. Dat laatste kan men afleiden uit het feit dat aan de beeltenissen van de vier deugden diverse vingers, voeten, een neus en attributen ontbraken. Zo miste Prudentia (Voorzichtigheid) twee vingers en kreeg Vigilantia (Waakzaamheid) een nieuw voetstuk met opschrift. Het meeste kreeg meester-steenhouwer O. Reijers uitbetaald. De meester-smid J.G.L. Rutte repareerde onder andere een aantal ijzeren hekken en leverde ook een nieuw exemplaar. Ook een metselaar en een schilder hadden hun handen vol aan het monument. Bij elkaar betaalden de baron en zijn vrouw ongeveer f 3.000,- voor de restauratie, in die tijd een fors bedrag.

Visitekaartje

De betrokkenheid van de Van Heeckerens bij het monument in de Grote Kerk valt te verklaren door het feit dat Jacob van Wassenaer Obdam een directe voorouder was van Marie Cornélie. Het monument trok niet alleen de aandacht van de reguliere kerkgangers, maar was ook een trekpleister voor reizigers. Daarmee was het ook een geweldig visitekaartje voor de

Jacob baron van Wassenaer Obdam (1610-1665) werd na zijn sneuvelen als vlootvoogd geëerd met een monument in de Grote of Sint Jacobskerk in Den Haag. Jacob draagt op dit door Adriaen Hanneman geschilderde portret de Deense Orde van de Olifant.

Het monument voor Jacob van Wassenaer Obdam in de Grote of Sint Jacobskerk in Den Haag op een schilderijtje van Johannes Bosboom, dat in 1849 voor baron Van Heeckeren van Wassenaer werd vervaardigd.

familie Van Wassenaer. De glorie van de zeeheld straalde ook af op de latere generaties Van Wassenaer. Overigens is het heldendom van Jacob van Wassenaer Obdam omstreden. Tijdgenoten bekritiseerden openlijk zijn capaciteiten als vlootvoogd. Van Wassenaer was dan ook geen echte zeeman, maar had zijn sporen in eerste instantie verdiend bij de cavalerie. Nadat de Hollandse luitenant-admiraal Maarten Harpertszoon Tromp was gesneuveld in de eerste van vier oorlogen tegen Engeland, kwam raadpensionaris Johan de Witt na enig zoeken uit bij Jacob van Wassenaer. Weliswaar had die geen enkele nautische ervaring, maar wel stamde hij uit een zeer vooraanstaande familie en had zijn vader dezelfde functie bekleed. Dit moest hem bij de bemanningen van de schepen het nodige gezag geven. Helaas gebeurde dat niet. Aan boord bleef Van Wassenaer voor velen een vreemde vogel, omgeven door zijn vier in livrei gestoken bedienden en vergezeld van zijn eigen twee koks. Bovendien werd de vlootvoogd geteisterd door jicht, waardoor hij op cruciale momenten met stoel en al aan dek moest worden gedragen, als hij überhaupt al uit zijn kajuit kwam.

Monument

In 1656 kon Van Wassenaer laten zien wat hij waard was. Hij leidde een vloottocht naar de Oostzee, waar strijd was uitgebroken tussen Zweden en Polen. Hoewel het niet tot een zeeslag kwam, waren Danzig en Denemarken lovend over het optreden van Van Wassenaer. De vlootvoogd ontving voor zijn inspanningen de Deense Orde van de Olifant. Twee jaar later woedde in de Sont een zeeoorlog tussen Zweden en Denemarken. De Staatse vloot werd erop af gestuurd om Denemarken te beschermen. Dat lukte zowaar. De Zweedse zeemacht werd verjaagd en Kopenhagen kon worden ontzet. Ook nu kreeg Van Wassenaer lof toegezwaaid. Maar er was ook kritiek op zijn optreden. Veel manschappen waren gesneuveld en er was grote schade aan de Hollandse schepen toegebracht. Van Wassenaer had onvoldoende leiding gegeven. De vlootvoogd sloeg hard terug en beschuldigde de meeste van zijn kapiteins schriftelijk van nalatigheid, iets wat hij later moest terugnemen. Een tweede zeeslag, nu bij Lowestoft tegen de Engelsen, overleefde de vlootvoogd niet. Op het meest gunstige moment om aan te vallen aarzelde hij. Van Wassenaer

wachtte en wachtte, twee dagen lang, tot het moment dat de wind ging draaien en de situatie precair begon te worden. De gevolgen waren op die 13de juni 1665 desastreus. De Hollandse vloot werd in de pan gehakt, het schip van de luitenant-admiraal kreeg een voltreffer in het eigen buskruit en vloog de lucht in. Het sneuvelen van Van Wassenaer was voor de Staten-Generaal aanleiding om hem te eren met een monument. Het kwam op verzoek van de familie Van Wassenaer te staan in de Grote Kerk in Den Haag, waar zij al een familiegraf bezat. Het is ontworpen door de Amsterdamse beeldhouwer Bartholomeus Eggers en was voltooid in 1667. Het is, mede dankzij de goede zorgen van het echtpaar Van Heeckeren van Wassenaer, tot op heden een belangrijke bezienswaardigheid gebleven én onderwerp van verschillende schilderijen en prenten.

*Robert van Lit
conservator Haags Historisch Museum
M.m.v Aafke Brunt*

Op verzoek worden rondleidingen gegeven in de Grote of Sint Jacobskerk in Den Haag. Zie: www.grotekerkdenhaag.nl

Twickel ontwikkel!

Het geheel is meer dan de som der delen. Dat geldt zeker voor Twickel. Het landgoed is een samensmelting van functies die zich door de eeuwen heeft ontwikkeld tot iets dat wij allen in hoge mate waarderen. Om maar een hippe uitdrukking te gebruiken: het landgoed heeft ruimtelijke kwaliteit. Hierbij gaat het om architectonische en landschappelijke hoogstandjes, maar ook om de logische wijze waarop de verschillende functies in de loop der eeuwen op elkaar zijn afgestemd: wonen, werken, landbouw, bosbouw, natuur, water, recreatie.

Als watergraaf maak ik mij natuurlijk het meest druk om het water, maar ik weet als geen ander dat het water onlosmakelijk is verbonden met al die andere functies. Het water maakt natuur en landbouw mogelijk en is aantrekkelijk om langs te recreëren. Omgekeerd zijn landbouw, natuur en recreatie medebepalend voor de kwaliteit en kwantiteit van het water. Als waterschap streven wij naar het combineren dan wel stapelen van functies. Aangezien de landgoederen al van oudsher daarmee bezig zijn kunnen we als waterschap wat dit betreft zeker van ze leren. Hierin zijn we de afgelopen tien jaar ook naar elkaar toe gegroeid. Waar we in het verleden nog dikwijls onze eigen belangen benadrukten, tekent zich nu vooral een gezamenlijke inzet af. Denk bijvoorbeeld aan het project Boeren voor Natuur of aan het Pact van Twickel.

De laatste tijd is echter duidelijk geworden dat er grote en kleine stoorzenders zijn die het broze evenwicht tussen de verschillende functies proberen te verstoren. Een grote stoorzender is het klimaat dat er voor gaat zorgen dat er drogere zomers en nattere

winters komen en daarnaast ook nog hoge neerslagpieken, zoals we in augustus 2010 hebben meegemaakt. Een kleinere stoorzender is de herijking EHS, waardoor de budgetten voor natuurontwikkeling voorlopig zijn bevroren. Landgoederen hebben echter bewezen dat zij prima kunnen omgaan met dergelijke wisselende omstandigheden, juist omdat ze zoveel verschillende functies herbergen. Er waren tijden waarin de landbouw en de bosbouw veel inkomsten opleverden. De laatste jaren bracht ook de natuur geld in het laatje. Van de 14e eeuw is bekend dat dit een periode was met veel neerslag. Mede daarom zijn er toen zoveel watermolens langs de Twentse beken ontstaan. Misschien zijn water en recreatie wel de functies die in de toekomst voor extra inkomsten moeten zorgen. Wat dat betreft kun je een landgoed ook vergelijken met de aandelenbeurs. Juist door je aandelenportefeuille goed te spreiden loop je het minste risico.

Terug naar de stoorzender klimaat. Hoe kunnen landgoederen daar mee omgaan? Je kunt denken aan landgoederen als klimaat-

buffers. Daarmee bedoel ik dat landgoederen de plekken kunnen zijn waar water wordt vastgehouden, de waterkwaliteit wordt verbeterd en natuur en landschap zich ontwikkelen en aanpassen aan nieuwe klimatologische omstandigheden. Plant- en diersoorten kunnen zich vanuit de landgoederen verspreiden langs ecologisch ingerichte beken en waterlopen. Een dergelijke functie als klimaatbuffer kan mogelijk ook weer extra inkomsten opleveren voor het landgoed. Op deze wijze maak je van een bedreiging een kans.

Op een vergelijkbare wijze zien we inmiddels dat de Europese Kaderrichtlijn Water niet een bedreiging hoeft te zijn, maar juist kansen biedt. Een mooi voorbeeld is de Hagmolenbeek. Deze richtlijn zegt dat voor de Hagmolenbeek een meer natuurlijk karakter wenselijk is. Dit wordt mogelijk gemaakt door het uitplaatsen van enkele agrariërs. Hierdoor kunnen vrijkomende lage gronden langs de beek geruild worden voor natuur en water en de hogere essen toegeedeeld worden aan de resterende agrariërs. Op deze wijze profiteren zowel landbouw, natuur en water hiervan en wordt de vitaliteit van het totale landgoed versterkt.

In feite moet het landgoed doorgaan met wat ze al eeuwen succesvol doet, namelijk landschappelijke diversiteit creëren met de rentmeester in de rol van regisseur. Maar laat ook toe dat het landgoed zich aanpast aan nieuwe ontwikkelingen. Niet een statisch landgoed, maar een landgoed dat zich aanpast aan de dynamiek van de omgeving en de tijd. Dat is vitaliteit.

*Stefan Kuks
watergraaf van
het waterschap Regge en Dinkel*

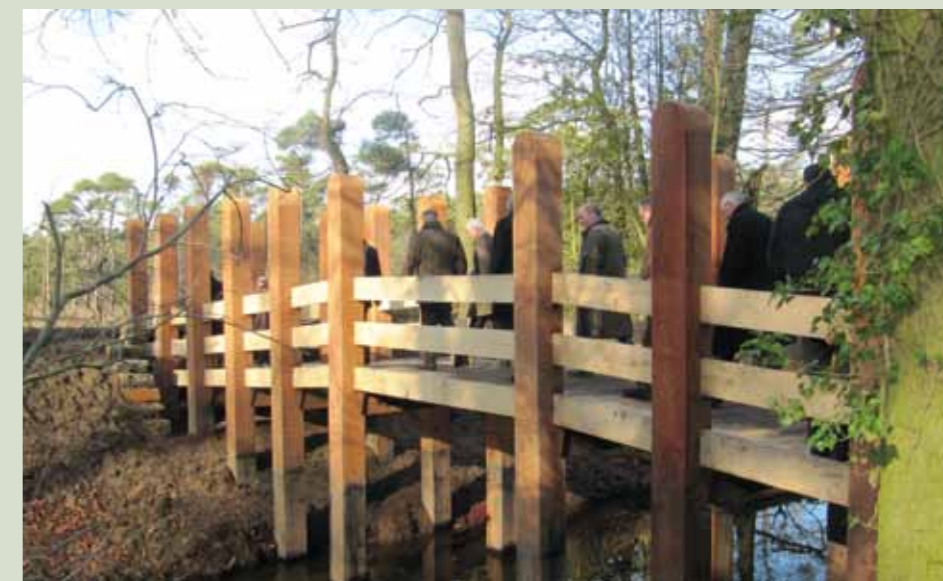

Krudopbrug blikvanger in Umfassungsweg

Ruim honderd jaar na het begin van de aanleg is de Umfassungsweg bijna voltooid. Het 9 kilometer lange pad voert wandelaars door verschillende landschappen rond het kasteel. De "Krudopbrug", die half februari in het bijzijn van genodigden geopend werd, is een onmisbare en opvallende schakel.

Door het leggen van de laatste planken is de brug over de Twickelervaart officieel opgeleverd. De robuuste houten brug is ontworpen door landschapsarchitect Michael van Gessel, die ook heeft getekend voor de voltooiing van de Umfassungsweg. De 6 tot 12 meter lange brugpijlers zijn gemaakt van tropisch hardhout, het eikenhout van het brugdek en -leuningen is afkomstig uit de bossen van Twickel.

Naamgever Edzard Krudop, oud-voorzitter van Stichting Twickel, mocht de eerste plank leggen, waarna de vertegenwoordigers van de partijen uit het Pact van Twickel zijn voorbeeld volgden. Dat de Umfassungsweg in omvang slechts het kleinste project van het Pact is, maakt het project niet minder belangrijk. "We zijn trots en blij dat we iets kunnen laten zien", zei voorzitter Maurits Van den Wall Bake van de Stichting Twickel. Gedeputeerde Piet Jansen van de provincie Overijssel gaf aan dat de Umfassungsweg goed bijdraagt aan de landschappelijke en recreatieve doelen van het Pact. "Bewaren is ook ontwikkelen. De route wordt niet alleen hersteld maar ook afgemaakt." Dat gebeurt dan 120 jaar na aanvang van de werkzaamheden, destijds volgens een ontwerp van de Duitse landschapsarchitect Eduard Petzold. "De Betuwelijn is er niets bij", zei Piet Jansen met een knipoog, verwijzend naar de lange wordingsgeschiedenis. Jansen, die niet terugkeert als provinciaal politicus,

De Krudopbrug over de Twickelervaart.

gaf aan blij te zijn met de bijdrage die Twickel levert aan provinciale doelen op het gebied van cultuurhistorie, water, landbouw en recreatie. Hij riep de omliggende gemeenten op om behoedzaam om te gaan met het landgoed Twickel. "Je kunt de kip met gouden eieren maar één keer slachten, maar als je er goed voor zorgt, blijft ze gouden eieren leggen."

Overigens is de 9 kilometer lange wandelroute nog niet volledig voltooid. Direct na de Krudopbrug moet nog een vlonderpad door het Koematenveld worden aangelegd

en ook aan de achterzijde van het Huispark moeten nog enige werkzaamheden verricht worden. Op 24 april, tweede paasdag, zal de complete Umfassungsweg voor het eerst open worden gesteld voor het publiek. Er zijn drie startpunten: bij de Landgoedwinkel, bij hotel de Zwaan en tegenover de watertoren. De route is via Twickel-palen bewegwijzerd en is bedoeld om tegen de wijzers van de klok te worden bewandeld. Delen van het pad zijn alleen toegankelijk voor voetgangers zonder honden.

Martin Steenbeeke

Wateroverlast Fraterwaard

Wie niet sterk is moet slim zijn, zullen de melkveehouders in de Fraterwaard ten tijde van het hoog water in januari hebben gedacht. Toen de tankwagens van RMO (Rijdende Melkontvangst) hun bedrijven niet meer kon bereiken, werd er een loonbedrijf ingeschakeld. Met een speciale melkwagen achter de trekker lukte dit wel. De RMO-chauffeur reed mee op de trekker voor de administratieve afhandeling. Op de foto van weekblad Boerderij is de melkwagen te zien na een bezoek aan erve Weiwachters-plaats van pachter Herman Lucassen.

De Azeler Es, 3000 jaar geschiedenis in een leidingsleuf

De aanleg van twee aardgastransportleidingen is afgelopen zomer door de Nederlandse Gasunie aangegrepen om archeologisch onderzoek te doen op de Azeler Es. Al eerder, in de zomer van 2004 zijn hier omvangrijke archeologische opgravingen uitgevoerd. Archeologen Huub Scholte Lubberink en Gerben Zielman van bureau Raap beschrijven hun bevindingen.

Azeler Es zo goed als niets bekend. In de zomers van 2004 en 2010 is over de volledige lengte van de es een circa 800 meter lange en respectievelijk 2 tot 5 meter brede sleuf gegraven die door archeologen is onderzocht op archeologische resten. De aangetroffen bewoningssporen en voorwerpen getuigen van een bewoningsgeschiedenis die begint in de Steentijd en die vanaf de Vroege IJzertijd (800 voor Chr.) vrijwel zonder hiaten doorloopt tot in de huidige tijd.

Smeltwaterrug

De oorsprong van het Azeler landschap ligt in de laatste ijstijden. In de voorlaatste ijstijd, het Saalien (ca. 370.000 tot 130.000 jaar), zijn grindrijke zanden achtergebleven in de bedding van een smeltwaterstroom onder het landijs, waardoor een langgerekte smeltwaterrug of esker is ontstaan. Een groot deel van de ondiepe ondergrond van de Azeler Es bestaat uit deze

smeltwaterafzettingen. Door de erosieve kracht van het smeltwater werd onder het landijs een tientallen meters diepe, noord-zuid-georiënteerde, vrijwel rechte, geul uitgesleten. Dit zogenaamde tunneldal is sindsdien opgevuld en vormt het tegenwoordige stroomdal van de Azelerbeek. Aan het eind van de laatste ijstijd, het Weichselien (ca. 126.000 tot 12.000 jaar geleden), zijn de afzettingen uit het Saalien bedekt met een laag stuifzand (dekzand) met een maximale dikte van circa 2 meter. Aan de noordzijde van de Azeler Es werd een hoge rug opgestoven die ter hoogte van de Graasweg duidelijk is te herkennen.

Het landschap zoals dat aan het eind van het Weichselien tot stand was gekomen, heeft tot de komst van de eerste mensen in Azelo maar weinig veranderingen ondergaan. Vermoedelijk waren het jagers/verzamelaars uit het Laat Paleolithicum (13.000 tot 10.000 jaar geleden) of het Mesolithicum (8800 tot 4900 voor Chr.) die de hoge rug langs de Azeler beek voor het eerst bezochten. In de opgravingen zijn weinig sporen van hun verblijf teruggevonden. Vermoedelijk stamt een deel van de gevonden vuurstenen werktuigen uit deze perioden. Schaars zijn ook de vondsten die stammen uit de tijd van de eerste landbouwers, het Neolithicum (4900 tot 2000 voor Chr.), en uit de daarop volgende Bronstijd (2000 tot 800 voor Chr.). Ongetwijfeld heeft de Azeler Es in het Neolithicum en de Bronstijd bewoning gekend. Hoewel op de zuidzijde van de es mogelijk ook bewoningssporen uit de Bronstijd zijn aangesneden, moeten resten uit deze perioden waarschijnlijk buiten het onderzochte gebied op een ander deel van es gezocht worden.

Waterkuilen

De eerste archeologische periode waaruit archeologische resten in overvloed zijn aangetroffen, is de IJzertijd (800 tot 15 voor Chr.). Op een relatief hooggelegen kop in het zuiden van de Azeler Es is een grote hoeveelheid (paal)kuilen uit de Vroege IJzertijd (800 tot 550 voor Chr.) aangesneden. In de Vroege IJzertijd, een relatief

koude en natte klimatologische periode, werd hoofdzakelijk gewoond en geakkerd op hooggelegen, droge zandruggen. Op deze ruggen was sprake van compacte nederzettingen met kleine boerderijen. Dit staat in scherp contrast met de grote omvang van de op vochtige, lemige bodems gelegen erven uit de Midden en Late IJzertijd (550 tot 12 voor Chr.) en de Vroeg Romeinse tijd (12 voor tot 70 na Chr.), waarvan op het noordelijke deel van de Azeler Es resten zijn aangesneden. Een warmer en droger klimaat vanaf de 5e eeuw voor Chr. maakte 'kolonisatie' van relatief laag gelegen en voorheen zeer natte delen van het landschap mogelijk. De nederzettingen uit deze perioden kenmerken zich door vele waterkuilen en -putten en tientallen kleine bijgebouwen binnen een straal van 100 tot 150 meter van de boerderijen. Tijdens de opgravingen op de Azeler Es zijn naast diverse waterkuilen, de resten van verscheidene kleine schuurtjes (spiekers) ten behoeve van de opslag van graan gevonden.

De bewoners van de Azeler Es begroeven in deze tijd hun doden niet ver van hun boerderijen. Dat blijkt uit de vondst van twee graven uit de Vroeg Romeinse tijd met de resten van gecremeerde doden op een hoge zandkop ten zuiden van de Graasweg. Aan één van de doden was een grote bronzen mantelspeld of fibula meegegeven. De fibula is van een type dat in de eerste eeuw van onze jaartelling vooral door Romeinse soldaten werd gedragen. In onze streken worden ze vooral in graven van Germaanse vrouwen gevonden.

Scheplepel

In het begin van de Romeinse tijd (15 voor tot 450 na Chr.) verslechterde het klimaat. Vanwege stijgende grondwaterstanden werden lage delen van het landschap door hun bewoners verlaten. Net als in de Vroege IJzertijd concentreerde de bewoning zich weer in relatief hooggelegen, droge gebieden in het zuiden van de Azeler Es. Hier werd in 2004 naast sporen van gebouwen een diepe Germaanse waterput gevonden. De put, die door middel van onderzoek aan jaarringen van het bewaard gebleven hout in 272 na Chr. is gedateerd, bevatte naast scherven aardewerk fragmenten van twaalf Romeinse bronzen voorwerpen. Het is de grootste vondst van Romeinse bronzen voorwerpen in Twente. Het gaat, gezien de bewerkingsporen, om schroot dat was gereedgemaakt om te worden omgesmolten. Bijzonder zijn grote fragmenten van enkele wijnzeven. Het fraaist is echter een handvat van een scheplepel in de vorm van een Romeinse godin.

Waterput (uitgeholde boomstam) uit de Merovingische tijd.

Bolle middeleeuwse akkerbedden onder de Azeler Es.

Na de Romeinse tijd nam de bevolkingdichtheid in Oost-Nederland sterk af en was ook Twente grotendeels verlaten. Groot was dan ook de verrassing toen tijdens het onderzoek van afgelopen zomer op het hooggelegen noordelijke deel van de Azeler Es nederzettingssporen uit de Merovingische tijd (450-725 na Chr.) te voorschijn kwamen. Het betrof enkele waterputten, kuilen en een deel van een boerderij. Analyse van de opgegraven sporen en voorwerpen zal ongetwijfeld interessante gegevens met betrekking tot deze nederzetting en zijn bewoners opleveren.

Uit de Karolingische tijd (725-900 na Chr.), de Ottoonse tijd (900-1050 na Chr.) en de Late Middeleeuwen (1050-1500 na Chr.) is een groot aantal vondsten gedaan. Sporen van nederzettingen zijn echter niet aangetroffen. In de warme en droge Ottoonse tijd werden de boerderijen naar lage gebie-

den langs de rand van de huidige es verplaatst waar de oude Azeler erven zich nu nog bevinden. De Azeler Es was vanaf die tijd permanent als akkerland in gebruik. Tijdens de opgravingen zijn op veel plaatsen resten van hoog opgeploegde 'bolle akkers' (akkerbedden) uit deze tijd gevonden. Hoewel deze vanaf de 16e eeuw geleidelijk onder een meer dan een meter dik esdek zijn verdwenen, is hun karakteristieke reliëf tegenwoordig nog voor een geoeffend oog aan het maaiveld zichtbaar.

Handvat in de vorm van een Romeinse godin.

Huub Scholte Lubberink & Gerben Zielman
RAAP Oost-Nederland

Archeologische werkzaamheden op Azeler Es.

Herstelplan voor het Overpark

Het Huispark vormt samen met het Overpark de directe omgeving van Kasteel Twickel. Het Huispark ligt ten westen van de Twickelerlaan en het Overpark ten oosten van deze laan. Landschappelijk gezien lopen beide echter in elkaar over. Vanuit het Huispark zijn er zichtlijnen naar het Overpark en omgekeerd. Na de uitgebreide herstelwerkzaamheden in het Huispark is het nu de beurt aan het Overpark. Ook hier is sinds de tijd van landschapsarchitect Petzold de oorspronkelijke aanleg vervaagd door het ouder en groter worden van beplantingen, het verloren gaan van bomen (o.a. door stormen) en beperkt onderhoud. De aanleg van de Rondweg Delden heeft voor een grote verstoring van dit deel van de parkaanleg gezorgd.

Tijd dus voor een flinke opknappbeurt die ook de ruimte biedt voor enkele nieuwe toevoegingen en wijzigingen.

Enkele van de meest opvallende maatregelen zijn:

- A: Het doortrekken van de laan bij de Eikelschuur in het Overpark
- B: Het omvormen van een strook bos langs de Twickelervaart om een verbinding te krijgen met het Kalverweide
- C: Het verwijderen van een deel van de beplanting langs de parallelweg van de Rondweg zodat het afgesneden deel van het park aan de andere zijde van deze weg weer ruimtelijk deel zal uitmaken van het Overpark
- D: Het verwijderen van de laanbeplanting en het verleggen van het Rentmeesterslaantje
- E: Het vervangen van circa 10 voetbruggen o.a. bij het "Kreeftengat"
- F: Het herstellen van vele paden en boomgroepen.

De ingrepen zijn misschien niet zo groot maar het gaat om een flink gebied zodat het toch een groot werk wordt.

Albert Schimmelpenninck

Beste Vrienden

De Vereniging Vrienden van Twickel steunt de Stichting Twickel in haar pleidooi om de verkeersintensiteit op de N739, de weg tussen Haaksbergen en Hengelo, terug te brengen. De aanpassing van de N18 tussen Varsseveld en Enschede, waardoor sluisverkeer voor een route door Beckum kan gaan kiezen, vervult ons dan ook met zorg. In samenwerking met diverse natuurorganisaties zijn de verantwoordelijke overheden gewezen op de gevolgen voor de leefbaarheid van het dorp Beckum en haar omgeving (zie hiervoor ook het artikel van Wim Brunnekreef, de voorzitter van de dorpsraad Beckum).

De voornaamste reden voor bezorgdheid is het feit dat de N739 tussen Beckum en Haaksbergen de Ecologisch Hoofdstructuur (EHS) doorsnijdt. De EHS is een netwerk van natuurgebieden die door ecologische verbindingzones met elkaar moeten worden verbonden om een samenhangend natuurgeheel te vormen.

De EHS tussen Beckum en Haaksbergen is gelegen op Twickelgebied. Gezien de plannen van Rijk en Provincie om de aankoop van grond ter uitvoering van de EHS op te schorten of evt. zelfs te beëindigen, is het van groot belang voor natuur en recreatie dat bestaande EHS-natuur zo optimaal mogelijk wordt beheerd. Volgens Piet Jansen, gedeputeerde van de provincie Overijssel, moet de komende jaren alle inzet zijn gericht op een optimaal beheer van bestaande natuur. Er zou bij natuurbeleid meer gekeken moeten worden naar kwaliteit dan naar het aantal hectares. In het vorige Twickelblad is rentmeester Schimmelpenninck in het artikel: Gevolgen nieuwe natuurbeleid voor Twickel, ingegaan op deze toekomstige ontwikkelingen. Hij beschrijft hierin zijn bezorgdheid over het tot stilstand komen van lopende processen die op Twickel te maken hebben met natuurontwikkeling en -beheer. Als een uitplaatsing van een pachtersbedrijf

omwille van deze doelstelling niet meer zou lukken om reden van bezuiniging, lijdt de pachter die zou worden uitgeplaatst, lijden de andere pachters omdat een betere verkaveling uitblijft, lijdt de natuur omdat de pachter op Twickel onmisbaar is voor het onderhoud van natuur en landschap, lijdt de Stichting Twickel omdat zij haar doelstelling moeilijker kan uitvoeren en lijden de VVT leden als Vrienden mee.

De column Beste Vrienden heb ik de afgelopen 6 jaren op de Vriendenpagina mogen schrijven. Ik hoop dat ik op mijn manier heb bijgedragen aan het prachtige gezamenlijke blad van Stichting en Vereniging. Op de komende algemene ledenvergadering zal ik aftreden als voorzitter en bestuurslid.

Graag groet ik u allen op deze wijze en wens u alle goeds voor de toekomst.
Albert Kienhuis

Kortingsregeling Vrienden

De ledenpas biedt korting op de entree van de kasteeltuinen.

Inmiddels hebt u allen post gehad van de Vereniging. De eerste zending in 2011 bevatte zoals gebruikelijk: de factuur, het jaarprogramma 2011 en de uitnodiging voor de voorjaarslezing. Nieuw voor u en voor de Vereniging is het ledenpasje dat u op de factuur hebt aangetroffen. Het bestuur heeft besloten een ledenpasje in te

voeren. Op vertoon van deze pas krijgt u als lid van de VVT 20 procent korting op de entree voor de kasteeltuinen en -park (max. 2 personen) en 10 procent op alle aankopen bij kwekerij de Border. De kortingsregeling zal, afhankelijk van de ervaringen het komende jaar, mogelijk worden uitgebreid. Uw ervaringen met de

Agenda

Woensdag 23 maart
Algemene ledenvergadering in café-restaurant 't Hoogspel. Aanvang 20.00 uur.

Vrijdag 8 + 15 en zaterdag 9 + 16 april
Vriendendag naar Burg Hülshoff in Havixbeck en Burg Vischering in Lüdinghausen (volgeboekt).
Data activiteiten in de maanden september en oktober zijn nog niet vastgesteld.

Woensdag 9 november
Najaarslezing over zilver door de heer Van Benteler.

kortingsregeling zijn voor het bestuur dus van belang. Ook horen we graag suggesties om de regeling uit te breiden. U kunt ons uw ervaringen en/of suggesties laten weten via het mailadres secretaris@vriendenvantwickel.nl

Het VVT-bestuur

Aanleg nieuwe N18 bedreiging of kans voor Beckum-Oele?

De Vereniging Vrienden van Twickel en de Dorpsraad Beckum volgen de planontwikkeling van de nieuwe N18, de weg van Varsseveld naar Enschede, op de voet. Dorpsraadvoorzitter Wim Brunnekreef licht de belangen voor Beckum en buitengebied toe.

De nieuwe N18 moet de verkeersveiligheid bevorderen en zorgen voor een afname van doorgaand verkeer door woonkernen zoals Eibergen, Haaksbergen en Usselo. Daarnaast moet een betere bereikbaarheid de economie in Oost-Nederland stimuleren. Maar de aanleg van de nieuwe N18 kan leiden tot een toename van het doorgaand verkeer door Beckum. Met grote gevolgen voor de leefbaarheid van het dorp en het buitengebied Beckum-Oele. Op dit moment bevinden de plannen zich in de zogeheten voorlopige trajectfase. Medio 2012 wordt het definitieve tracé vastgesteld. Vanaf 2013 kan dan de bouw starten en in 2016 de weg klaar zijn.

Met name het geplande 4-baanstraject vanaf Haaksbergen tot de A35 (bij Grolsch) is voor de verkeerssituatie in Beckum relevant. Dit loopt noordelijk van Haaksbergen en daarna parallel aan de huidige N18 (Enschedestraat) om zo een optimale doorstroming naar de A35 mogelijk te maken. Belangrijk voor Beckum en omge-

De 'nieuwe' N18 kruist ten noordoosten van Haaksbergen de N739 richting Beckum.

Dagelijks slingeren 18.000 voertuigen zich een weg door Beckum.

ving is waar de aansluiting voor Haaksbergen wordt gerealiseerd en hoe deze wordt uitgevoerd. Aanvankelijk was deze gepland op de N347 (weg naar St. Isidorushoeve) zodat van hieruit via Hengelde en Goor de A1 bereikt kan worden. Vooral Haaksbergen had hiertegen bezwaar en pleitte voor aansluiting op de N739 (Hengelosestraat) omwille van een goede ontsluiting van het industrieterrein Stepelerveld.

Voor Beckum-Oele zou dit een regelrechte ramp zijn geweest. Vanwege de kortere reistijd zou veel verkeer via deze afslag, door Beckum naar Hengelo en de A35/A1 rijden, in plaats van de N18 te vervolgen tot Enschede. Op dit moment passeren ca. 18.000 voertuigen per etmaal de kern van Beckum, wat al onaantvaardbaar veel is. Als er geen nieuwe N18 komt is de verwachting dat dit in 2020 door autonome toename van het verkeer zal groeien naar 22.000. Bij een afslag op de N739 zou dit gemakkelijk kunnen oplopen naar 25.000 of meer.

Mede door acties vanuit Beckum is vooral door de provincie Overijssel en de Regio Twente aangedrongen op verplaatsing van de aansluiting bij Haaksbergen waardoor er een extra drempel (rondje over het industrieterrein Stepelerveld) ontstaat om via de N739 naar Hengelo (A35 en A1) te rijden. Hiermee hoopt men de kans op "sluisverkeer" via Beckum-Oele te verminderen.

Echter doordat de aansluiting op de A35 bij Enschede deels via verkeerslichten wordt geregeld, wat extra oponthoud betekent, is de kans groot dat toch deze afslag wordt verkozen.

Essentieel is dus dat bevorderd moet worden dat het verkeer, zoals bedoeld, via de nieuwe N18 naar de A35/A1 en Hengelo wordt afgewikkeld i.p.v. de N 739. Remmende maatregelen op de N 739 zijn hiervoor noodzakelijk. Uiteraard komt dit de leefbaarheid van zowel Beckum als het buitengebied (o.a. Twickel en Oele) ten goede omdat de N739 ook door een deel natuurgebied (EHS) van Twickel loopt. Uit een door de provincie (mede op verzoek van de dorpsraad Beckum en Twickel) uitgevoerde studie blijkt dat bijvoorbeeld afwaardering van de N739 tot een zogenaamde ErfToegangsweg (max. 60 km p/u) kan leiden tot halvering van de verkeersintensiteit door de kern van Beckum! Nader overleg tussen de gemeenten Hengelo en Haaksbergen, de dorpsraad Beckum en de provincie is gepland. Afhankelijk van de juiste aanpak en maatregelen kan de nieuwe N18 zowel een bedreiging als een kans betekenen. Als de nieuwe N18 als 'rondweg' gaat fungeren biedt het kansen om de leefbaarheid van Beckum en het buitengebied aanzienlijk te verbeteren.

*Wim Brunnekreef
Dorpsraad Beckum*

“Het is goed dat er bestuurlijke verversing komt”

Albert Kienhuis neemt op de komende ledenvergadering afscheid als voorzitter van de Vereniging Vrienden van Twickel. Na drie bestuursperiodes van drie jaar, waarvan twee als voorzitter, treedt hij terug. Paul Koppen de Neve volgt hem op als voorzitter/secretaris. Op de drempel van zijn afscheid roept Albert Kienhuis de leden op actiever te worden. “Het is jammer dat kennis ongebruikt blijft.”

Albert Kienhuis: “De Vrienden kunnen niet zonder Stichting, maar de Stichting wel zonder vrienden.”

Vanuit zijn huiskamer aan de rand van de Hengelose wijk Woolder Es kan Albert Kienhuis het landgoed Twickel bijna aanraken. Die verbondenheid, alsmede zijn “donkergroene hart”, brachten hem ertoe om in de jaren tachtig lid te worden van de Vrienden van Twickel. In 2002 trad hij toe tot het bestuur en in 2005 nam hij de voorzittershamer over van Peter Bunge.

U mag statutair niet doorgaan. Voelt u dit als een gedwongen afscheid?
“Nee hoor, die termijnen zijn er niet voor niets. Bestuurlijke verversing is prima. Dat brengt nieuwe ideeën en een andere kijk. Dat is ook voor een vereniging als de onze heel goed.”

Wat voor nieuwe kijk en ideeën hebt u de vereniging in uw bestuursperiode gebracht? (na een stilte) “Het zijn langzame processen. We hebben vooral geprobeerd om goed te communiceren. Zowel richting onze leden als de Stichting Twickel. Goed communiceren is überhaupt lastig maar ik vind het wel jammer dat het soms lijkt of het bestuur de vereniging is, maar dit is inherent aan dit soort clubs. Als je niet uitkijkt, ga je als bestuur te ver voor de troepen uitlopen.”

Moeten de leden zich meer laten gelden?
“Dat vind ik wel. Ik denk namelijk dat er heel veel betrokkenheid maar ook veel kennis onder de leden is. Dit blijft nu ongebruikt, dat is jammer. Ik heb getracht om de betrokkenheid meer zichtbaar te maken door bijvoorbeeld de natuurwerkdag nieuw leven in te blazen. Dat zijn geen levensgrote projecten maar het geeft mensen de mogelijkheid om hun vriendschap concreet te maken.”

Het ledental is in uw periode gegroeid van 1400 naar 1800 leden. Daaruit blijkt een groeiende betrokkenheid!

“Ja zeker en ik ervaar dat ook als heel positief. Ik denk dat het ledental stijgt omdat mensen zien dat de maatschappelijke druk op Twickel om het landgoed zo goed mogelijk te behouden, redelijk groot is. Door lid te worden van de ‘Vrienden’ geven ze aan dat ze Twickel belangrijk vinden. Ook de verbeterde kwaliteit van het Twickelblad heeft leden getrokken. En er is een grote belangstelling voor het interessante activiteitenprogramma, waarbij elk jaar het bezoek aan het kasteel en de excursie overtekend zijn.”

Hoe typeert u de relatie tussen de Vrienden van Twickel en de Stichting Twickel?
“Als positief. De verstandhouding was en is goed. Ik heb ervaren dat de Stichting onze betrokkenheid als positief ervaart. De Stichting ziet het bestaan van de VVT als relevant en één van de pijlers onder het bereiken van haar doelstellingen. Maar het is geen één op één-verhouding en daar moet je ook niet naar streven. De Stichting kan wel zonder Vrienden, maar de Vrienden niet zonder Stichting. Wij hebben beide een andere verantwoordelijkheid. Dat is voor sommigen van onze leden wel eens verwarrend geweest. Neem bijvoorbeeld de commotie over de mountainbike-route. Dan vragen leden ons om uitleg.

Die denken dat wij een en ander op Twickel bepalen, maar zo ligt dat niet. Ik noem dat de ‘verkeerde stoel problematiek’. Dat moet je verduidelijken. Wij bemoeien ons wat minder met het meerjarenbeleid maar meer met concrete zaken die lokaal spelen. En daar heeft de Stichting Twickel wel voelhorens voor nodig. De gevoelens in de samenleving kunnen wij vertalen en bij de Stichting op tafel leggen. Misschien kunnen wij elkaars specifieke positie ook op een andere manier gebruiken. Nu zijn we, na als een soort activistische groep te zijn gestart, ons achter de Stichting gaan opstellen. Maar je zou je kunnen voorstellen dat in bepaalde situaties de Stichting ons gaat vragen om voor de Stichting te gaan staan, in plaats van erachter. Zij moeten vaak behoedzaam manoeuvreren.”

Wat vormt de komende jaren de grootste bedreiging voor Twickel?

“Je ziet dat de overheid een terugtrekkende beweging maakt op het gebied van bijvoorbeeld natuur. En Twickel heeft in de toekomst de overheid wel nodig om bijvoorbeeld ruimte voor nieuwe natuur te creëren of uitplaatsing van enkele landbouwbedrijven. Regionaal is het goed dat het Pact van Twickel is gesloten. De deelnemende partijen zijn gedwongen zich over de waarde van Twickel uit te spreken maar dat betekent niet dat je achterover kunt leunen. Op het moment dat je met elkaar aan tafel zit, ben je nog geen vrienden. Dan heeft iedereen binnen het afgesproken raamwerk zijn eigen agenda, wat overigens heel legitiem is.”

Wat is uw boodschap voor de VVT en het bestuur?

“Ik hoop dat onze poging om wat dichterbij de leden te komen door gaat. Het is van groot belang dat het lukt. We zijn er al mee bezig via de vernieuwde website. Je merkt dat deze steeds beter wordt bezocht, maar we willen ook daar nog een verdiepingsslag maken en de leden de gelegenheid geven interactief te communiceren.”

Ik hoor nadrukkelijk ‘we’. Betekent dit dat u actief blijft voor de VVT?

“Ik blijf uiteraard ‘vriend’ en zal van me laten horen als ik ergens iets van vind.”

Martin Steenbeeke

In 1990 werd de zitbank onthuld.

Zitbank Deldener Es gerestaureerd

Op initiatief van de Vrienden van Twickel is de zitbank aan de Lage Eschweg op de Deldener Es gerestaureerd. Op deze plek, boven op de Es, heeft tot 1971 de Eschschool gestaan. Ter herinnering daaraan werd op 29 september 1990 een zitbank onthuld. Op die dag vierden ook ongeveer 240 oud-leerlingen van de Eschschool hun reünie. Na 20 jaar waren de houten zit- en rugdelen van de bank danig verweerd en was de tekst op het messingbordje onlees-

baar geworden. Tijd voor een grondige restauratie. De eiken planken zijn afkomstig van de houtzagerij van Twickel. Schildersbedrijf Ter Horst uit Delden sponsorde het schilderswerk.

Voor de montage en afwerking tekenden de Twickelvrienden Hans van Oosterbosch en Albert Kienhuis (voorzitter). Op de pagina's hierna wordt nader ingegaan op de historie van de Eschschool.

Hans van Oosterbosch, Derk Rouwhorst (oud-leerling Eschschool) en Albert Kienhuis genieten op de gerenoveerde bank van de gedane arbeid.

'School van Twickel' op de Deldeneresch

Precies op de plek van de door de Vrienden van Twickel gerestaureerde bank stond tot 1971 de Eschschool. Enkele eeuwen lang kregen kinderen van de boeren rond de Deldeneresch en kinderen van veel notabelen uit het stadje Delden hier hun onderwijs. Jan Hakstegen duikt in de historie van de 'school van Twickel'.

Het eerste bericht over de Eschschool vinden we in 1749. Het betreft het volgende verzoek aan de Staten van Overijssel:

*'Edel Mogende Heeren
D'Ordinaris Heeren Gedeputeerden
van de Staten
Van Overijssel etc.a, etc.a, etc.a.*

De geswoorne of Setteren van de Deldener Esmarke geven met allen schuldigen eerbied te kennen, dat sij de Schoolmeester in haere Marke tot dusverre sijn arbeidsloon tot onderwijs van de jonge jeugd hebben goetgemaakt, sonder de Provincie tot eenig behulp daertoe t'adhiberen, lastig gevallen te sijn, vermits daertoe eenig volst gevonden hebben uit de nieuwe aengemaakte landen, en daer van door des selfs overgave, als nu sig voortaan niet meer sullen kunnen bedienen, en evenwel tot onderwijs in deese onse Marke een Schoelmr. te hebben hoognodig sij soo wel ten dienst van het burgerlijke als het kerkelijke, waarom tot onderhoud en subsistentie van de selve op het allgedienstigste versoecken

*Dat U. Edele Mogende voor onderhoud van de Schoelmr. ook eenig voordeel en soulaas. Het sijn in naevolginge van andere Markten, verleend en aengewesen, ook sullen believen t'accorderen en goedgunstijck toe te wijsen, ofte etc.a.
T'welk explorerende
Jan Mollink
Derck Ottenhof'*

Het verzoek wordt afgewezen. Er komt dus geen geld van de provincie voor de schoolmeester, die, zoals uit bovenstaande blijkt, al voor 1749 aanwezig moet zijn geweest. In 1758 werd samen met de buurtschap Azelo opnieuw een verzoek ingediend. Dit wordt wel gehonoreerd. De naam van de schoolmeester wordt nergens genoemd. De eerste schoolmeester van wie we de naam wel kennen, is Jan ter Boo. Hij wordt

in 1785 aangesteld en blijft in functie tot 1828. In 1810 krijgt Ter Boo bezoek van de schoolopziener (voorloper van de onderwijsinspecteur), die daarover verslag uitbrengt aan de rentmeester van Twickel. De school stond op Twickelgrond en waarschijnlijk droeg Twickel bij aan het loon van de schoolmeester. De schoolopziener complimenteert de rentmeester met de mooie nieuwe school. Maar over Ter Boo is hij minder te spreken:

'Over zijn lage en onverantwoordelijke kunstgreep om maar vele kinderen te trekken heb ik hem naar de noten geschrobt. Geen een kind had de regte voor het zelve geschikte boek. Ja, zelfs vond ik een jongen met de courant in handen, die nog gebrekkig spelde. Over het geheel is deze Jan ter Boo anders niet de slechtste schoolmeester in het Deldener Gericht'.

Schrijfbord

De nieuwe school waarvan de schoolopziener sprak, wordt gebouwd naar aanleiding van de publicatie van 15 januari 1807 van het departementaal bestuur, waarin wordt vereist dat de scholen moeten worden voorzien van 'grootte schuiframen, planken

De Eschschool in 1967.

vloeren, kagchels alsmede geschikte tavelen en banken'. Deze maatregelen betekenen het einde van lemen of stenen vloeren in de lokalen en van het schrijfbord op de knieën van de kinderen. Op verzoek van de erfmarkerichter, de graaf Van Wassenaer, komen de gecommiteerde goedsheren van de Grote Boermarkte bijeen om hierover te beraadslagen. De begroting volgens de 'timmermans- en metzelaarsbaasen' A. Nijland, G. Visschedijk en G. Veehof bedraagt 199 gulden, 16 stuivers en 4 penningen. Voor dit bedrag zou ook het dak worden vernieuwd. Voorlopig wordt dit karwei echter uitgesteld, want na overleg met de schoolopziener worden alleen de tafels en banken gemaakt. In 1809 wordt besloten om voor de Eschschool een bestek voor een geheel nieuwe school te laten maken. De school komt nog datzelfde jaar gereed en de totale bouwkosten bedragen f 1330,00.

Examen

Op 1 november 1827 vraagt Ter Boo zijn ontslag per 1 januari aan de Vrouwe van Twickel, Marie Cornélie van Wassenaer Obdam, maar hij blijft zijn taak vervullen. Op 17 oktober 1828 schrijft hij aan de gouverneur van de provincie en aan Z.M. Koning Willem 1 dat hij bijna 70 jaar is en 43 jaar de post van schoolmeester in de Deldeneresch heeft waargenomen. Hij zegt thans 'lichaamsgebreken' te hebben, ontslag te hebben gevraagd, doch nog steeds in functie te zijn. Hij heeft een vrouw en zeven kinderen, waarvan nog vier 'te zijnen laste'. De drie jongsten zijn 7, 6 en 5 jaar. Nu gaat hij de f 25,00 landstractement missen. Hij verzoekt daarom deze f 25,00 als pensioen op zijn oude dag te mogen

Oud-burgemeester A. van der Vegt, oud-leerlinge Wilma Blekkenhorst en oud-schoolmeester Jalink op de in 1990 onthulde Eschschool-bank.

behouden. Dit verzoek wordt niet gehonoreerd, want na zijn overlijden dient zijn weduwe op 20 december 1829 nogmaals hetzelfde verzoek in.

Uit een brief van schoolopziener Floh aan rentmeester Mellink van Twickel blijkt dat op 26 maart 1829 in Carelshaven een vergelijkend examen plaatsheeft tussen drie kandidaat-opvolgers, waaruit Heleenders als beste naar voren komt. Zijn benoemingsakte vermeldt het volgende:

'Wij, jonkvrouwe M.C. Gravinne van Wassenaer, Vrouwe van Twickel, verklaren bij dezen na bekomene autorisatie van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandse Zaken, en na alvorens door een certificaat van den Burge-meester van het Ambt Delden verzekerd te zijn, dat Kornelis Heleenders voldaan heeft aan het besluit van Zijne Excellentie den Heer Gouverneur deser Provincie d.d. 12 sept. 1823, te divisie nr. 3 denzelven aan te stellen tot School onderwijzer in de Boerschap Deldener-Esch, op zoodanige tractementen en emolumenten als aan die school zijn verbonden, mits zich gedragende na de bestaande reglementen en Schoolwetten'.

Tijdens het schoolmeesterschap van Heleenders hebben zich veel problemen voorgedaan. Toch blijft hij in dienst tot 1836.

Plattelandsschooltjes

Inmiddels is er in de onderwijswetgeving het een en ander veranderd. Er worden gemeentelijke schoolcommissies ingesteld, die toezicht moeten houden en het onderwijs moeten bevorderen. Zij moeten jaarlijks een verslag van het onderwijs samen-

stellen en de gemeenten worden verplicht om een schoolfonds in het leven te roepen. Vanaf 1801 mogen alleen voorgeschreven boeken worden gebruikt en in 1806 worden examens voor onderwijzers verplicht. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in onderwijzer 4de rang, die minstens 16 jaar moest zijn en enigermate moest kunnen lezen, schrijven en rekenen. Zij mogen alleen op plattelandsschooltjes lesgeven. Onderwijzers 3de rang moesten kennis hebben van de Nederlandse taal, kunnen rekenen met breuken en een goede manier van onderwijzen bezitten. Onderwijzers 2de rang moesten knapper zijn in de genoemde vakken en kennis hebben van geschiedenis en aardrijkskunde. Onderwijzers 1ste rang moesten ook hun kennis van natuurkunde en wiskunde tonen. Als opvolger van Heleenders wordt Jean George Wastenecker benoemd. Opvallend is dat hij de tweede

In 1990 werd de onthulling van de bank gecombineerd met een druk bezochte reünie. Op en rond de bank de oud-leerlingen geboren voor 1920.

rang bezit, dus voor een plattelandsschooltje zeer hoog gekwalificeerd is. Waarschijnlijk heeft de invloed van het echtpaar Van Heeckeren hierbij een rol gespeeld. Wastenecker geeft ook les aan het huispersoneel. Hij overlijdt in 1872.

Olielampen

In 1844 komt er een nieuwe school. Deze wordt op de fundamenten van de oude school gebouwd. In deze periode houdt de schoolcommissie ook de leerlingenaantallen bij. Deze liggen over het algemeen tussen de 40 en 60. Wastenecker wordt opgevolgd door J.H. Kraaijenveld. Hij wordt overgeplaatst vanuit de school in Wiene, waar men ontevreden over hem is. Ook in zijn nieuwe functie aan de Eschschool wordt hij in 1880 berispt wegens herhaald te laat aanwezig zijn. Hij blijft verbonden tot 1901. In de twintigste eeuw krijgen de kinderen in de laagste klassen les van een onderwijzeres. Mijnheer Jalink geeft na de oorlog les aan grote klassen van wel 12 leerlingen. In zijn tijd maken de olielampen plaats voor elektrisch licht. Het laatste hoofd der school is meester De Wilde. Hij geeft les tot 1969, als de school vanwege een gebrek aan voldoende leerlingen wordt opgeheven. Bij de herbouw van de school in 1844 was bepaald dat het gebouw niet voor andere doeleinden mocht worden gebruikt. De afbraak volgt enkele jaren later.

Jan Hakstegen

Gebruikte bronnen:
Huisarchief Twickel.
Notulen kerkenraad der N.H. Kerk te Delden.
Rijksarchief Overijssel te Zwolle.
Archief gemeente Stad Delden.
Archief gemeente Ambt Delden.

Erve Bakerij door de jaren heen

Iedereen die regelmatig over de Kanaaldijk tussen Hengelo en Delden komt, werpt er waarschijnlijk wel eens een blik op; erva Bakerij. De eeuwenoude boerderij verandert van karakter door de Rood voor Rood-regeling. Een gesprek aan de keukentafel met Willy Nijenhuis, samen met zijn vrouw Siny vooralsnog de laatste bewoners van de Bakerij.

Willy en Siny achter hun nieuwe woning in Delden met een uit 1947 daterend schilderij van de Bakerij.

Het erve dankt zijn naam aan het geslacht De Baake. In 1650 stelt jonker Jan Baake het erve als onderpand als hij bij de bewoner van Twickel, Adolf Hendrik van Raesfelt, een lening aangaat. Het erve wordt in de akte van schuldbekentenis omschreven als "die Eeket, zoals dit gebruikt wordt door Hendrik ter Baeckerre, alias Eeket".

In 1667 blijkt de lening te zijn afgelost. De boerderij is dan in bezit van Judith de Baake, echtgenote van Adolf Wilhelm van Moerbecke. Op een onbekend tijdstip komt het erve in handen van de kapitaalcrachtige familie Ten Zeldam. De grond-

legger van het familiefortuin was Jan ten Zeldam, sinds 1797 molenbaas van de Twickeler houtzaagmolen. In 1856 kocht J.D.C. van Heeckeren van Wassenaer de Bakerij op een veiling van onroerende goederen van de erven van Carel Jacob ten Zeldam. In de pachtakte uit het jaar 1861 van Jan Hendrik Bake blijkt dat het erve toen bestond uit een boerderij met ruim

7 ha. landbouwgrond met daarbij nog 1 ha. grond uit de verdeelde marke Oele. Latere bewoners waren onder andere de families Slaghekke, Krommendam, Twilhaar en, tot juli vorig jaar, Willy en Siny Nijenhuis.

De Wengel

Willy is in 1941 op de boerderij de Wengel in Woolde geboren. Het gezin bestond uit

vader (Johan Herman), moeder (Dina Jasink), de zussen Gerda (1934), Betsie (1936) en Willy. Hij groeide op tussen de beesten en genoot van het landleven om de boerderij. Met vriendjes trokken ze vaak de bossen van Twickel in. Eerbiedig keken ze dan vanaf de ophaalbrug naar het machtige voorfront van kasteel Twickel. Willy weet het nog goed: "Hoe zou het er van binnen uitzien, was daar ook een kasteelspook zoals je leest in kasteelverhalen. En hoe leefde de barones achter de kasteelmuren met die donkere ramen?" Hun dagdromen werden altijd weer verstoord door het geluid van de bel om de nek van de grazende melkkoeien in de wei tegenover het kasteel.

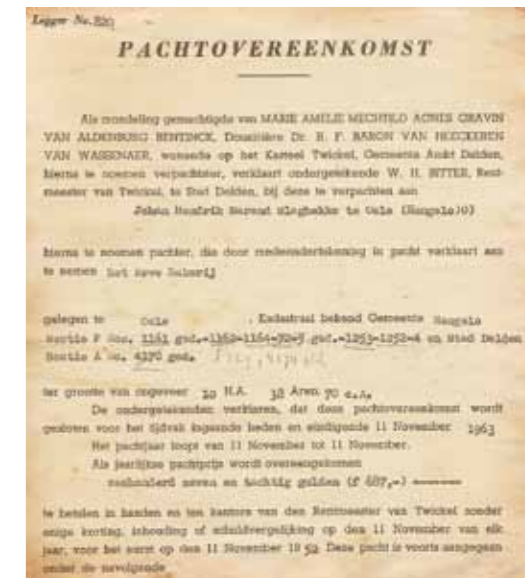
Al op jeugdige leeftijd kwam ik (H.K.) regelmatig met mijn vader en moeder op bezoek bij de familie Nijenhuis op boerderij De Wengel. Mijn opa kocht hier in de Tweede Wereldoorlog en latere jaren aard-appels voor de verkoop in zijn groentewinkel in Enschede. Mijn moeder hielp oom Johan en tante Dina jaarlijks op 1 november bij het slachten.'s Avonds werd er dan gegeten in de kleine keuken van de boerderij. Beide families zaten dan rond de houten geschuurde tafel en 'lepel-den' uit een grote braadpan van de eigen-gemaakte worst en baklever. Dit beeld kwam, we hadden elkaar ruim 55 jaar niet meer gezien, weer even op mijn netvlies tijdens ons gesprek over de Bakerij.

Melkventer en boer

In 1976 ontmoette Willy de weduwe Dine Twilhaar-Krommendam (Dine van de Bake) op de Bakerij toen opa Krommendam 85 jaar werd. Alle 'noabers' waren voor het feest uitgenodigd. Het verjaardagsfeest bleef niet zonder gevolgen. Eén jaar later trouwde Willy op 36-jarige leeftijd met Dine. Zij bestierde op dat moment met haar dochter Joke en opa de boerderij. Willy vertelt onder het drinken van een geurige kop koffie over zijn tijd op de Bakerij.

Opa Krommendijk, maar ook Willy's vader, hadden hem verteld dat door de komst van het Twentekanaal in 1935 de eeuwenoude 'noaberschap' in tweeën werd gedeeld. Wegen werden geblokkeerd en sommige boerderijen verplaatst. Ook werden gronden herverdeeld. Illustratief was de bouw van een nieuwe boerderij voor Harink aan de Woolderzijde van het kanaal.

De komst van Willy op de Bakerij betekende een impuls voor het boerenbedrijf. "Door mijn komst werd in 1977 een ligboxenstal gebouwd van 16,5 x 30 meter, voor 55 stuks melkvee." Naast boer was Willy van 1960 tot 1978 melkventer in Woolde en Deurningen. Na het in bedrijf stellen van de rioolwaterzuivering in Hengelo in 1973 vervoerde hij 9 jaar lang met hulp van vijf knechten 150 m³ slib per

Pachtovereenkomst met J.H.B. Slaghekke.

dag naar boeren in de omgeving. Die bemestten hun landerijen ermee. Op 29 februari 1980 werd Willy officieel de pachter van de Bakerij. Acht jaar later overleed Dine. "Na het overlijden van Dine trouwde ik op 27 september 1990 met Siny van de Vecht. In 2006 hielden we op met het 'boerken'. Even handelde ik nog met 'pinken' voor de export", blikt Willy terug. In juli 2010 verruilden ze met weemoed 'hun' Bakerij voor een geriefelijke woning aan de Marktstraat in Stad Delden.

Helmig Kleerebezem

De Bakerij met links de ligboxenstal uit 1977.

Erve Bakerij aan de Kanaaldijk 44 tussen Hengelo en Delden wordt uitgebreid met een tweede woning in het kader van de Rood voor Rood-regeling. Deze regeling maakt het eigenaren mogelijk om, naast de bestaande boerderij, een nieuwe woning in het landelijk gebied te bouwen. In ruil daarvoor moet onder meer een aanzienlijke oppervlakte aan schuren gesloopt worden en moeten verbeteringen worden aangebracht aan het landschap. Voor de Bakerij betekent dit het slopen van de oude ligboxenstal en de verlenging van de oude Twickelschuur (varkenstal). Voor de restauratie van de boerderij en de nieuw te bouwen woning zijn vooraf door landschapsarchitecte Greet Bierema de landschappelijke kaders aangegeven. Voor de realisatie van het plan tekenden de architecten Ten Dam/De Leeuw uit Diepenheim.

Bert ter Horst

“Het landgoed en ‘t Hoogspel versterken elkaar”

Zijn wieg stond er, hij ging een paar honderd meter verderop naar school en woont al zijn hele leven op 't Hoogspel. Uitbater Bert ter Horst (53) van de horecavoorziening kan zich een leven buiten Twickel niet voorstellen.

“Ik ben hier letterlijk en figuurlijk geboren. Weliswaar even verderop in het ziekenhuis maar mijn ouders woonden aangrenzend aan het café. Mijn opa en oma zaten eerst op de zaak. De vorige exploitant was ermee opgehouden en rentmeester Bitter had hen benaderd om het over te nemen. Dat zal ergens halverwege de jaren twintig zijn geweest. Ik ken het alleen van foto's, het zag er toen wat desolaat uit. Mijn vader nam het over, begin jaren zestig nadat mijn opa was overleden.”

“Ik heb met veel plezier mijn jeugd hier doorgebracht en geniet nog altijd van de ruimte. Dat uitzicht hier over de Deldener Es is prachtig. Ik behoor tot de laatste kinderen die op de Eschool les hebben gehad. Er was toen al een tekort aan kinderen. Ik herinner me dat we met de klassen 1, 2 en 3 met zijn zessen in één lokaal zaten. In het tweede lokaal zaten de klassen 4, 5 en 6, maar voordat ik naar de 6de klas ging, moest de school sluiten.”

“Thuis werkte ik altijd al mee in het bedrijf. Flessen sorteren, helpen in het café. Dat soort werk. Het was toen ook meer een familiebedrijf. Mijn vader en moeder hadden geen personeel. Als het druk was, werden ooms en tantes gebeld met de vraag of ze bij konden springen. We waren toen ook

't Hoogspel.

veel meer afhankelijk van hoogtijdagen zoals Pasen en Pinksteren en bruiloften en dansavonden. Nu is het veel zakelijker en werken mijn vrouw Bea en ik met nog twee fulltimers en tien parttime-krachten.”

“Ik ben eerst bij mijn vader in loondienst gekomen en heb de zaak in 1980 overgenomen. Ik zag er wel brood in. De jaren zeventig vormden de overgang naar een andere tijd, waarbij de feestjes wat uitbundiger werden en vaker de gelegenheid werd aangegrepen om feest te vieren. Voordien leefden mensen veel soberder en namen ze de broodtrommel mee als ze erop uit gingen. Nu is het bij wijze van spreken het hele jaar druk. Je hebt de vaste gasten, maar we zijn ook het ontmoetingspunt voor veel wandelclubs, mountainbikers en diverse clubjes. Het landgoed en 't Hoogspel versterken elkaar.”

“Wij zijn altijd blijven investeren. In 1973 is het café verbouwd en uitgebreid. Het grappige is dat het zo is gedaan dat mensen het niet zien. Ze denken dat dit een verbouwde boerderij is. Sindsdien blijven we continu vernieuwen, of het nu om de apparatuur in keuken gaat, de aankleding of de speeltuin. Sinds een aantal jaren hebben we ook een maaltijdservice opgezet en bezorgen we in en rond Delden. Je moet altijd kansen blijven zien, ook in deze huidige economie. Bij alle investeringen vragen we ons wel af of het bij Twickel past. Grote kermisachtige attracties passen bijvoorbeeld niet in de speeltuin. En op onze menukaart vind je ook geen exotische gerechten. Het publiek is er ook niet voor in, je zit hier per slot van rekening niet in hartje Amsterdam.”

BERICHTEN VAN DE BUITENPLAATS

Succesvolle tentoonstelling

De tentoonstelling “Een Haagse baron en zijn schatten” in het Haags Historisch Museum is succesvol afgesloten. In ruim drie maanden hebben 15.000 bezoekers de tentoonstelling bezocht. Stichting Twickel en het Haags Historisch Museum zijn zeer tevreden over de aandacht voor de schilderijencollectie van J.D.C baron van Heeckeren van Wassenaer. De schilderijen en objecten voor deze tentoonstelling kwamen voor het grootste deel van kasteel Twickel. Deze zijn inmiddels veilig en onbeschadigd terug op het kasteel.

Tijdens de Haagse tentoonstelling hingen de portretten, landschappen, zeeslagen en stadsgezichten door elkaar heen, zoals ze vroeger ook in de huizen van J.D.C in Den Haag, Dieren en Delden hebben gehangen.

Agenda

Zondag 24 april (eerste paasdag)
Opening van het tuinseizoen. Kasteeltuinen geopend van 13.30 tot 17.00 uur

Dinsdag 24 mei
Opening theeschenkerij in de Oranjerie

**7 t/m 17 juni en
30 augustus t/m 9 september**
Kasteelarrangementen

Zaterdag 10 september
Open Monumentendag

Vrijdag 16 t/m zondag 18 september
Het Twickelweekend met als thema ‘Landschap’. Op vrijdag begint het Twickelweekend met een congres en het eindigt op zondag met o.a. de Moestuindag. Het precieze programma zal te zijner tijd op de website worden gepubliceerd.

Nieuwe beheerder

Rob Bloemendal (1964) is aangesteld als nieuwe Beheerder van de Buitenplaats. Hij heeft jarenlang als manager en adviseur in het bedrijfsleven gewerkt. Enkele jaren geleden is hij als historicus afgestudeerd en heeft hij zijn adviespraktijk deels verlegd naar de culturele sector. Zo was hij onder andere werkzaam voor Paleis Soestdijk en andere erfgoedinstellingen. Sinds begin februari is hij werkzaam op Twickel en het bevalt hem uitstekend. “De indrukken zijn overweldigend. Collectie, vrijwilligers, medewerkers, park, tuin, archief, natuur; wat een veelzijdige functie in een schitterende omgeving. Ik voel me bevoorrecht. Toch heeft de buitenplaats ook de kenmerken van een ‘gewone’ organisatie, met personeelsbeslommeringen, automatiseringsuitdagingen en begrotingen. Aan mij de taak om vooral ook de organisatie van de buitenplaats geolied te laten lopen, zodat al dat moois bewonderd en behouden kan blijven.” Rob Bloemendal wil de komende periode speciale aandacht geven aan het vrijwilligersbeleid, de geautomatiseerde registratie van de kunstcollectie en het collectieplan.

Rob Bloemendal

Stichting Twickel
www.twickel.nl

Vereniging Vrienden van Twickel
www.vriendenvantwickel.nl

